

חדושי הריטב"א מסכת גיטין דף סז עמוד א

והאי דאמרינן כיון דאמר מר כשר ולא תעשה לא שכיח. קשיא לן א"כ רב חסדא אמאי מוקי לה כר"י אפילו כר"מ נמי אתיא דאפילו לדידיה ליכא חורבא, ויש מתרצים דהא דרב חסדא אתיא כמאן דמפיך ליה לקמן בגמרא לומר דרב חסדא סבר דכשר ותעשה, ומיהו למה שפירש רש"י לקמן דלא מפכינן אלא רבה ורב יוסף בלחוד אכתי קשיא, וי"ל דכ"ע ודאי סברי בין רב חסדא בין שמואל דכשר ולא תעשה הוא ומיהו שמואל סבר כיון דלא שכיחא ליכא למגזר ומתני' דחתם סופר כו"ע, ורב חסדא סבר דאע"ג דכשר ולא תעשה הוא אכתי איכא למגזר הלכך מוקי לה כר"י משום דס"ל דלא מודה ר"י באומר אמרו, ומיהו הוא גופיה אמר לקמן דכשר ולא תעשה הוא דלא ס"ל כר"י בהא אלא כר"מ, אי נמי יש לומר דאין הכי נמי דהוה יכול לאקשוויי הכי אלא דעדיף ליה לאקשוויי בהיא גופא לומר דאכתי קושיין לא מתרצא ואכתי איכא [למיחש] לחורבא ובמסקנא איתרצא נמי הא, והראשון נראה לי עיקר.

חדושי הריטב"א מסכת גיטין דף סז עמוד א

הניחא למ"ד כשר ולא תעשה אלא למ"ד כשר ותעשה מאי איכא למימר. וקשיא לן ומאי קושיא ולימא דשמואל סבר לה כמ"ד כשר ולא תעשה, ותירץ הרמב"ן דהא לא קשיא דהא שמואל כי פסק כר"י אליבא דרבי הוא דקאמר ליה [ד]משמיה דרבי הוא דקאמר ליה ורבי איהו הוא דאמר לקמן דאמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני שיחתומו דכשר ולא תעשה משום שמא תשכור עדים ואליבא דידיה פליגי לקמן הנך אמוראי באמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו דמ"ד כשר ולא תעשה משום גזרה דההוא דרבי הוא דקאמר ומאן דשרי סבר דליכא למגזר, וכיון שכן למאן דסבר דבההיא אפילו אליבא דרבי ליכא למגזר וכשר ותעשה הוא (ד)הכא אי אמרינן דמודה באומר אמרו אכתי איכא חורבא, והלכך ליכא לתרוצא אלא כדמתרצינן ליה דר"י תרת' קאמר כלומר דמילי לא ממסרן לשליח ואפילו באומר אמרו ומתני' דכתב סופר ר"י הוא וכדאמר רב חסדא ותו ליכא למיחש לחורבא, אבל שמואל לא סבר לה כותיה אלא בחדא דהיינו דמילי לא ממסרן לשליח אבל מודה הוא באומר אמרו, וע"כ הכין הוא דשמואל משמיה דרבי הוא דפסק לה ורבי הכי ס"ל לקמן דהיכא דאמר אמרו כשר ולא תעשה הוא וכדפרישית לעיל.

ולפום הא רב חסדא דמוקי מתני' דכתב סופר כר"י ולא כר"מ אם איתא דס"ל באומר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו כשר ותעשה אתי שפיר דלר"מ כיון דמודה באומר אמרו נפיק מינה חורבא, אבל אי ס"ל דכשר ולא תעשה וכמאן דלא מפיך לה לקמן מתניתין דכתב סופר אמאי מוקי לה כר"י לוקמיה ככו"ע דכיון דלא שכיח ליכא למיחש לחורבא, ויש לומר דאפי' הכי ס"ל לרב חסדא דכיון דבדיעבד כשר גזרינן וכדפרישנא לעיל, וכיון דאתית להכי דע"כ אית לן למימר לההוא לישנא דאמר רב חסדא באתם חתומו דכשר ולא תעשה [דס"ל] לרב חסדא דאפ"ה גזרי' והיינו דמוקי לה כר"י ולא כר"מ, אגן נמי דס"ל כשמואל דמודה באומר אמרו אפי' למ"ד דכשר ולא תעשה גזרינן, דמעיקרא דלא אשכחין תירוצא למילתא דשמואל אגב דוחקא הוא דאמרינן דכיון דאמר מר כשר ולא תעשה לא שכיחא אבל השתא דאשכחן תירוצא למילתיה דשמואל ואשכחן לרב חסדא בהדיא דלית ליה האי סברא אגן כיון דלא אשכחן מאן דפליג עליה בהדיא אמאי לפלוג עליה, וכיון שכן אית לן למימר דשמואל אית ליה דחתם סופר ועד פסול, אבל אי ס"ל כדמעיקרא דכיון דכשר ולא תעשה הוא לא שכיח ולא גזרינן חתם סופר ועד כשר לכו"ע, אבל הדעת הראשון נראה עיקר ומטעמא דפרישנא.

ואי קשיא לך מאי טעמא דר"י דלא מודה באומר אמרו וכי אין אדם יכול לעשות שליח שלא בפניו, ותירץ הרמב"ן דאפשר דגבי גט שאני דכיון דבעינן לשמה ובעינן וכתב לה כלומר שיכתבנו לה הבעל אין הסופר והעדים עומדים במקומו של הבעל אלא א"כ שומעין הדבר מפי הבעל ממש, אבל בשאר דברים עושה אדם שליח שלא בפניו ולפיכך יכולה אשה לומר פלוני שהוא במדינת הים הריני עושה אותו שליח לקבלה ע"כ.

ורבינו נר"ו כתב דהא לא מסתבר דא"כ מנא ידעינן דטעמא דר"י משום דמילי לא ממסרן לשליח דילמא טעמא דר"י הכא משום דגבי גט בעינן שישמע הדבר מפיו ממש, לפיכך כתב הוא נ"ר דלא פליג ר"י אלא באומר להם אמרו מדעתכם אבל בממנה אחרים שליח שלא בפניו אלא שמודיע להם הדבר על פי עדים בהא ודאי לא פליג ר"י דודאי אדם נעשה שליח שלא בפניו, אבל באומר להם אמרו מדעתכם בהא פליג ומשום דמילי לא ממסרן לשליח, ונפקא מינה בין מדעתו למדעתכם דהיכא דאמר ליהוי מדעתי אם באו אחרים והודיעום וכתבו וחתמו הגט כשר, ואי אמר להו מדעתכם לא דבדידהו תליא מילתא, וא"ת א"כ דמודה ר"י היכא דממנה אותם מדעתו אכתי איכא חורבא דזמנין דאמר להו לשנים אמרו לסופר שאני ממנה אותו לכתוב ולפלוני ופלוני שיחתומו שאני ממנה אותם שלוחים או אתם חתומו ומשום כיסופא דסופר מחתמי ליה בחד מהנך, איכא למימר דליכא למיחש לכיסופא אלא כשעושינן הדבר מדעת עצמן אבל כשעושינן הדבר במצות הבעל בהא לית להו כיסופא דהא איהו לא עבד מידי אלא בעל הוא דעבד.

ואי קשיא לך לדידן אליבא דשמואל דאית ליה דכתב סופר ועד פסול ולרב חסדא דסבר לה נמי הכי אליבא דר"מ והיינו דאוקי מתני' כר"י וסבר נמי באתם חתמו דכשר ולא תעשה הוא, מתני' דידן דקתני אמר לשנים תנו הרי אלו יכתבו ויתנו היכי משכחת לה דאי באומר להם אמרו לסופר לכתוב וחתמו אתם הא כשר ולא תעשה הוא, ואי דכתבי ליה אינהו גופייהו הו"ל חתם סופר ועד ופסול, וי"ל דמתניתין כשאמר הבעל לסופר שיכתוב ואח"כ אמר לב' שיתנוהו לה או לשלשה שיכתבוהו ויתנוהו לה ומכתיבת ידן קאמר